

Nr 40.

Ankom till Riksdagens kansli den 4 april 1911 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående fastställande af postverkets stat för driftkostnader år 1912 samt i ämnet väckta motioner.

(4:e Afd.)

I en till Riksdagen den 13 januari innevarande år aflåten, till statsutskottets förberedande behandling öfverlämnad proposition (nr 6) har Kungl. Maj:t, under åberopande af bifogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för samma dag föreslagit Riksdagen dels medgifva, att den å postverkets pensionsstat för år 1911 upptagna pension till f. d. postexpeditören H. A. Lagerström å 800 kronor må från och med år 1912 höjas med 325 kronor och sålunda från och med nämnda år från samma stat utgå med ett årligt belopp af 1,125 kronor; att biträdande postexpeditören Paul Olsson Wahrenman må äga att under sin återstående lifstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd af 1,200 kronor, att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken entledigande ur postverkets tjänst varder honom meddeladt; samt att förre postföraren Anders Johan Eriksson må å samma stat tilldelas ett årligt understöd af 120 kronor att till honom utbetalas från och med 1911 års början; dels ock bestämma postverkets anslag till driftkostnader för år 1912, förslagsvis, till 22,400,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen.

Slutsummorna af de uti förevarande proposition för år 1912 föreslagna stater, jämförda med motsvarande af Kungl. Maj:t för innevarande år fastställda, äro, enligt hvad åberopade statsrådsprotokollet gifver vid handen, följande:

	År 1911.	År 1912.
Aflöningar	kr. 12,211,800: —	kr. 12,573,200: —
Öfvergångsstat.....	» 39,100: —	» 37,370: —
Pensioner	» 240,685: —	» 265,965: —
Postbefordran	» 6,541,000: —	» 6,841,000: —
Omkostnader.....	» 2,625,000: —	» 2,660,000: —
Oförutsedda utgifter.....	» 15,000: —	» 15,000: —
Afkortningar och restitutioner...	» 17,415: —	» 7,465: —
	<hr/>	<hr/>
tillsammans	kr. 21,690,000: —	kr. 22,400,000: —

Af den i statsrådsprotokollet lämnade utredningen inhämtas, att de föreslagna ändringarna i de särskilda staterna afse:

Ökning.

Aflöningar:

i anslaget till generalpoststyrelsen	kr. 900: —	
i anslaget till distrikts och lokalförvaltningarna	» 260,500: —	
i anslaget till arfvoden vid postsationerna	» 100,000: —	kr. 361,400: —

Pensioner:

genom af Kungl. Maj:t beviljade nya understöd och pensioner	kr. 29,710: —	
genom uppförande i staten af förhöjd pension till f. d. postexpeditören H. A. Lagerström samt af årliga understöd åt biträdande postexpeditören P. Olsson Wahrenman och förre postföraren A. J. Eriksson	» 1,645: —	» 31,355: —

Postbefordran:

i anslaget till postbefordran å järnväg	kr. 200,000: —	
i anslaget till postbefordran å landsväg jämte lokala transporter.....	» 100,000: —	» 300,000: —
	<hr/>	<hr/>
	Transport	kr. 692,755: —

	Transport	kr. 692,755: —
<i>Omkostnader:</i>		
i anslaget till uniformsbeklädnad	kr.	30,000: —
i anslaget till posthusens underhåll.....	»	30,000: —
i anslaget till hyror för postlokaler ...	»	35,000: —
i anslaget till blankett- och cirkulärtryck, skrifmaterialier m. m.	»	55,000: —
i anslaget till telefonavgifter och telegramporto	»	10,000: —
		» 160,000: —
	Summa ökning	kr. 852,755: —

Minskning.*Öfvergångsstaten.*

i anslaget till distrikts- och lokalförvaltningarna ..... kr. 1,730: —

Pensioner.

besparing med ..... » 6,075: —

Omkostnader.

till följd däraf att anslag för inköp af inventarier ej i staten upptagits..... » 125,000: —

Afkortningar och restitutioner.

minskning i anslaget med ..... » 9,950: —

Summa minskning kr. 142,755: —

Om från summan af ökningen ..... » 852,755: —

drages summan af minskningen ..... » 142,755: —

erhålles det belopp af ..... » 710,000: —,

hvarmed enligt Kungl. Maj:ts förslag postverkets stat för driftkostnader år 1912 skulle komma att öfverstiga postverkets utgiftsstaten för år 1911.

För jämförelse med förhållandena år 1911 böra härtill läggas de under utgifter för kapitalökning af Kungl. Maj:t äskade och af Riksdagen beviljade anslag till inköp af inventarier 125,000 kronor och till nybyggnader 173,375 kronor.

Beträffande hvad till stöd för Kungl. Maj:ts förevarande framställning anförts, tillåter sig utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I sammanhang med föreliggande ärende har utskottet till behandling förehaft dels en inom Andra kammaren af herr *J. Tynell*, med instämmande af herrar *O. H. Waldén*, *A. Thylander* och *L. G. Broomé* väckt motion (nr 195), däri hemställts, att Riksdagen måtte besluta, att antalet ordinarie postvaktmästare och postiljoner i 1912 års stat måtte bestämmas till 1,700 i stället för af Kungl. Maj:t föreslagna 1,625 samt att aflöningsstaten måtte höjas i enlighet därmed,

dels ock en inom samma kammare af herr *J. Byström* väckt motion (nr 229), däri hemställts, att Riksdagen måtte besluta, att af de nya ordinarie tjänstemannabefattningar af lägre grad, som Riksdagen kan komma att bevilja för 1912, 100 måtte få beräknas på förordnande under år 1911 och tillträdas, med rätt att beräkna ordinarie tjänstetid från 1911 års ingång.

Hvad först beträffar den af Kungl. Maj:t föreslagna höjningen i anslaget till aflönningar för generalpoststyrelsen, har utskottet intet att däremot erinra. Likaledes har utskottet funnit sig böra förordna Kungl. Maj:ts förslag i fråga om ökning af antalet ordinarie postexpeditörer, förste postvaktmästare och förste postiljoner.

Hvad därefter vidkommer ordinarie postvaktmästare och postiljoner innebär Kungl. Maj:ts förslag en ökning af dessas antal med 150, under det herr *Tynell* i sin förenämnda motion hemställt om ytterligare ökning med 75 utöfver den af Kungl. Maj:t föreslagna.

Till stöd för denna sin framställning har herr *Tynell* anført följande:

»I Kungl. Maj:ts proposition angående postverkets stater för år 1912 hemställles om att den ordinarie personalen måtte ökas med, bland annat, 150 ordinarie postvaktmästare och postiljoner.

Kungl. Generalpoststyrelsen kommer till denna siffra genom att beräkna de biträdande tjänstemännens af lägre grad tjänstålder såsom extra till 5—4 $\frac{1}{2}$ år.

Beträffande beräkningen af extratiden förefaller det emellertid anmärkningsvärdt att, under det styrelsen beträffande ökningen af antalet ordinarie postexpeditörer riktigt nog sökt såvidt möjligt upprätthålla den princip, som vunnit statsmakternas godkännande, nämligen att

tjänstemännen böra efter ett visst antal år uppnå ordinarie anställning styrelsen beträffande tjänstemännen af lägre grad ökat extra tiden med $1\frac{1}{2}$ år.

Den tid, som i enlighet med ett tidigare förslag af kungl. generalpoststyrelsen, blifvit ansedd såsom skäligen för utrönande af personalens lämplighet för posttjänsten, uppgifves i Kungl. Maj:ts proposition nr 6 sid. 5 i följande ordalag:

»Befordran till ordinarie postexpeditör har nämligen ansetts böra äga rum efter en extra tjänstetid af vid pass 6 år, hvilken tid sedermera nedsatts till 5 år, medan tjänstetiden såsom biträdande postvaktmästare och biträdande postiljon ansetts böra i allmänhet begränsas till 4 år.»

Det förtjänar i detta sammanhang framhållas att de senare, de lägre, tjänstemännens extratid af 4 år föregås af en aspirant- och reservtid, varierande mellaa 3 och 6 år samt att dessa tjänstemän ofta inkomma i posttjänsten vid öfver 20 års ålder och sålunda vid tiden för ordinarie anställning uppnått mogen ålder och i flertalet fall äro familjeförsörjare.

I likhet med posttjänstemännens af lägre grad organisation hyser jag den uppfattningen, att postverket i allt för stor utsträckning betjänar sig af extra personal och att den personal, som ständigt anlitas i daglig tjänst, bör vara ordinarie.

Det måste, synes det mig, vara Riksdagens plikt att se till, att då en princip en gång blifvit fastställd, denna upprätthålles med de jämkningar, som möjligen kunna betingas af sträfvandet att jämna antalet till viss rund summa. Generalpoststyrelsens och Kungl. Maj:ts förslag beträffande ökningen af antalet ordinarie postvaktmästare och postiljoner innebär emellertid ett afsteg från denna princip, hvadan jag funnit mig föranlåten att begära ett större antal.

Sedan 150 nya ordinarie befattningar, som enligt Riksdagens beslut skulle tillsättas från 1911 års ingång, numera blifvit besatta, återstår, enligt hvad jag inhämtat, omkring 275 biträdande postvaktmästare och postiljoner, hvilka i denna egenskap blifvit anställda före 1907 års utgång och som sålunda vid utgången af år 1911 uppnått 4 extraår. Om den uppflyttning under året, som kan komma att uppstå på grund af afgang bland ordinarie personalen, sättes till 40, såsom generalpoststyrelsen beräknat, skulle omkring 235 nya tjänster behöfva inrättas för att principen 4 extraår skulle vara fullföljd.

En ökning af de ordinarie postvaktmästarnes och postiljonernas antal med 235 är lika väl förenad med postverkets behof af arbets-

krafter som det antal Kungl. Maj:t föreslagit, ty som synes af den kungl. propositionen funnos i november 1910 ett antal biträdande tjänstemän af lägre grad af 640, och generalpoststyrelsen har, enligt samma proportion, meddelat att några indragningar af dessa tjänster icke torde kunna äga rum.

För att emellertid få en afrundad summa har jag reducerat antalet till 225.

Ett bifall härtill skulle medföra, att principen om fyra års anställning som biträdande tjänstemän af lägre grad noggrannare skulle kunna fullföljas än hvad hittills varit fallet, då ett hundratal hvarje år fått »stå öfver». Några ändringsförslag i Kungl. Maj:ts kommande framställningar till Riksdagen blefve därigenom för enskilda motionärer i den punkten omintetgjorda, för det fall att fyra-års-principen därefter konsekvent upprätthölles.»

Jämväl utskottet är af den mening, att antalet ordinarie postvaktmästare och postiljoner bör ökas för beredande af förbättring i den extra personalens befodringsförhållanden.

Beträffande denna ökning har utskottet ej funnit sig kunna förorda densammas genomförande i den utsträckning, som af motionären ifrågasatts, utan biträder utskottet hvad Kungl. Maj:t, i enlighet med generalpoststyrelsens efter grundliga utredningar och undersökningar gjorda hemställan, i detta afseende föreslagit; och finner utskottet en ökning af antalet ordinarie postvaktmästare och postiljoner utöfver hvad den af den sakkunniga myndigheten upprättade planen innebär, vara så mycket mindre tillräddig, som därigenom skulle kunna framkallas kraf å liknande befodringsutsikter från andra kategorier tjänstemän och sålunda föranledas betänkliga konsekvenser.

I sin förberörda motion har, såsom nämnts, herr Byström hemställt, att af de nya ordinarie tjänstemannabefattningar af lägre grad, som Riksdagen kan komma att bevilja för 1912, 100 måtte få beräknas på förordnande under år 1911 och tillträdas med rätt att beräkna ordinarie tjänstetid från 1911 års ingång.

Beträffande de skäl, motionären förebragt till stöd för sin framställning, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Hvad af motionären anförts har ej kunnat öfvertyga utskottet om lämpligheten att på sätt motionären föreslagit besluta en förändring i den för innevarande år redan fastställda staten, hvarför utskottet, som anser ett beslut i sådan riktning till sina konsekvenser alltför betänkligt, ej anser sig kunna förorda bifall till motionen i fråga.

Hvad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om förhöjning med 325 kronor af den å postverkets pensionsstat för år 1911 upptagna pension å 800 kronor till f. d. postexpeditören H. A. Lagerström har utskottet ansett sig böra förorda, liksom utskottet funnit Kungl. Maj:ts förslag om årliga understöd af 1,200 kronor åt biträdande postexpeditören P. Olsson Wahrenman och af 120 kronor åt förre postföraren A. J. Eriksson väl grundade.

Hvad Kungl. Maj:t i öfrigt uti förevarande proposition föreslagit har utskottet jämväl funnit sig böra biträda.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

1) att Riksdagen må

a) medgifva,

att den å postverkets pensionsstat för år 1911 upptagna pension till f. d. postexpeditören H. A. Lagerström å 800 kronor må från och med år 1912 höjas med 325 kronor och sålunda från och med nämnda år från samma stat utgå med ett årligt belopp af 1,125 kronor;

att biträdande postexpeditören Paul Olsson Wahrenman må äga att under sin återstående lifstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd af 1,200 kronor att utgå från och med månaden näst efter den, under hvilken entledigande ur postverkets tjänst varder honom meddeladt; samt

att förre postföraren Anders Johan Eriksson må å samma stat tilldelas ett årligt understöd af 120 kronor att till honom utbetalas från och med 1911 års början;

b) med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med afslag å herr Tynells förevarande motion, bestämma postverkets anslag till driftkostnader för år 1912, förslagsvis, till 22,400,000 kronor, att utgå direkt af postmedlen.

2) att herr Byströms ofvan omförmälda motion icke må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 4 april 1911.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.

Reservationer:

Vid *punkt 1, mom. b* (angående anslaget till postverkets driftkostnader för år 1912):

af herrar *J. T. Larsson*, friherre *J. C. Beck-Friis*, *A. Ekman*, *K. V. Rydén*, *J. J. Byström*, *A. C. Lindblad* och *C. G. Thor*, hvilka ansett, att utskottets yttrande och förslag i denna del bort hafva följande lydelse:

»Jämväl utskottet — — — — befodringsförhållanden.

Enligt utskottet tillhandakomna upplysningar gestalta sig för närvarande dessa förhållanden sålunda att, sedan från 1911 års början 150 nya postvaktmästar- och postiljonsbefattningar samt några gamla sådana, hvilka blifvit lediga, tillsatts, hvarjämte åtskilliga biträdande postvaktmästare och postiljoner, som voro i tur att befodras, förbigåtts, återstodo, om man bortser från de förbigångna:

166	obefordrade	med tjänstetid	4	—	3 ¹ / ₂	år
88	»	»	»	3 ¹ / ₂ —3	»	»
224	»	»	kortare	tjänstetid.		

Antages, att af dessa ett antal af 190 (150 nya + med beräkning af vanlig årsåtgång 40) befodras under innevarande år, skulle alltså vid 1912 års början kvarstå obefordrade 64 af andra och samtliga af tredje gruppen.

För de 64, som tillhörde andra gruppen, skulle tjänstetiden den 1 januari 1912 utgöra:

för 21	.....	4	år	3	månader
» 19	.....	4	»	2	»
» 17	.....	4	»	1	»
» 7	.....	4	»		»

För dem, som tillhörde tredje gruppen, skulle tjänstetiden samma dag utgöra:

för 10	.....	3	år	11	månader
» 10	.....	3	»	10	»
» 5	.....	3	»	9	»
» 40	.....	3	»	8	»
» 8	.....	3	»	7	»
» 12	.....	3	»	6	»
» 11	.....	3	»	5	»

för 6	.....	3	år	4	månader
» 6	.....	3	»	3	»
» 6	.....	3	»	2	»
» 3	.....	3	»	1	»
» 10	.....	3	»		
» 97	mindre än	3	»		

Utskottet, som delar den i det af kommissionen för afgifvande af yttrande och förslag beträffande löneroglering för postverket afgifna betänkande uttalade uppfattning, att tiden för tjänstgöring såsom extra postbetjänt i allmänhet bör begränsas till 4 år, håller emellertid också före, att denna tid bör betraktas såsom minimitid för tjänstgöring såsom extra, så att befordran till ordinarie icke må äga rum förrän efter sådan tjänstgöring under minst 4 år.

Det synes utskottet önskvärdt, att, med iakttagande häraf, tiden för tjänstgöring såsom extra i största möjliga mån blifver för ifrågavarande befattningshafvare lika tillmätt, så att icke för ett antal de fyra åren endast med en obetydlig öfverskridas, under det andra få vänta fem år eller mera på befordran till ordinarie.

Ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag skulle visserligen i viss mån tillgodose dessa synpunkter, men utskottet förmenar, att ett inrättande af ett antal nya ordinarie befattningar utöfver hvad Kungl. Maj:t föreslagit skulle vara i väsentlig grad ägnadt att mera bidraga till åstadkommande af största möjliga likformighet beträffande tiden för ifrågavarande tjänstemäns befordran till ordinarie. Tillsättandet af nya ordinarie befattningar i större utsträckning än Kungl. Maj:ts förslag afser skulle väl kunna medföra, att något år ett större antal tjänstemän uppflyttades till ordinarie och ett annat år de uppflyttade blefve färre, men då detta icke innebär någon rubbning i tjänstemännens antal, hvilket blir detsamma, vare sig respektive befattningshafvare äro extra eller ordinarie, och då den skillnad i lönehänseende, som af en dylik ökning betingas, är relativt obetydlig, under det att den stora betydelsen för tjänstemännen att ej behöfva vänta alltför länge utöfver de fyra åren på befordran till ordinarie ej läser kunna bestridas, har utskottet ansett den anmärkta omständigheten icke böra utgöra hinder för ökning af antalet ordinarie befattningar utöfver hvad Kungl. Maj:t föreslagit.

En så stor ökning, som af motionären föreslagits, skulle emellertid, enligt hvad i ärendet förefintlig utredning gifver vid handen, kunna medföra, att till följd af afgång under året så många af den extra personalen uppflyttades till ordinarie, att för några af dessa tiden för tjänstgöring såsom extra komme att understiga den tid af fyra år, hvilken

utskottet såsom nämnts ansett böra vara minimum för sådan tjänstgöring, vid hvilket förhållande utskottet gifvetvis ej kunnat förorda öknings genomförande i denna utsträckning. Utskottet har nämligen ansett, att såväl meranämnda princip beträffande minimitiden för tjänstgöring såsom extra som ock angelägenheten att personalen ej må behöfva vänta afsevärdt utöfver nämnda tid på sin befordran äfvensom att största möjliga likformighet må uppnås i fråga om tiden för denna befordran skulle i vederbörlig mån tillgodoses, därest herr Tynells motion i så måtto bifölles, att antalet nya ordinarie postvaktmästar- och postiljonsbefattningar bestämdes till 200.

En sådan förhöjning i antalet skulle innebära en ökning i den af Kungl. Maj:t föreslagna aflöningsstaten i dess helhet med 5,000 kronor, hvartill emellertid komme en höjning af anslaget till ortstillägg med ett belopp, uppgående till, enligt hvad utskottet inhämtat, 7,600 kronor.

I sin förberörda motion — — — — — sig böra biträda.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

- 1) att Riksdagen må
  - a) medgifva,
    - att den — — — — — 1911 års början;
    - b) i anledning af Kungl. Maj:ts framställning och herr Tynells förevarande motion bestämma postverkets anslag till driftkostnader för år 1912, förslagsvis, till 22,412,600 kronor att utgå direkt af postmedlen.»

Vid punkt 2 (angående herr J. J. Byströms motion om retroaktiv verkan af ett eventuellt beslut om inrättande af vissa nya ordinarie tjänstemannabefattningar af lägre grad vid postverket);

af herr *J. J. Byström*, som yrkat, att utskottet måtte hemställa,

att förenämnda motion måtte af Riksdagen bifallas.

Det skulle här antecknas, att herrar *E. A. G. A. Wijkander*, greve *C. O. Taube*, *F. Berg*, *F. W. Thorsson* och *K. Starbäck* icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet, äfvensom att greve *A. F. Wachtmeister* icke närvarit vid ärendets slutbehandling.
